

«Նոր ժամանակի կրթություն» ՀԿ

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ
ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ
ԴԱՍԸՆԹԱՑ

**ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ
ԱՇԽԱՏԱՆՔ**

Հետազոտության թեման՝ Տեղեկատվական Տեխնոլոգիաների
Դերը Օտար լեզվի Դասապրոցեսին և Ազդեցությունը՝ Սովորողի
Հոգեբանական Զարգացման Գործում

Առարկան՝ Անգլերեն

Հետազոտող ուսուցիչ՝ Հովհաննիսյան Ժաննա Գրենիկի

Ուսումնական հաստատություն՝ Դավիթ Հովսեփյանի անվան Հ.
191 Հիմնական Դպրոց

Երևան 2023

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ներածություն.....2

ԳԼՈՒԽ 1. ՕՏԱՐ ԼԵՉՎԻ ԴԱՍԱԺԱՄԻՆ ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ և ՀԱՂՈՐԴԱԿՑԱԿԱՆ
ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱՆԵՐԻ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ՏԵՍԱԿԱՆ
ՆԱԽԱԴՐՅԱԼՆԵՐԸ.....4

1.1 Օտար լեզվի դասավանդման ժամանակ տեղեկատվական և հաղորդակցական
ժամանակակից տեխնոլոգիաների կիրառման կարևորությունը.....4

1.2 Ժամանակակից տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաների
տեսակները և դրանց ներկայացվող պահանջները 6

ԳԼՈՒԽ 2. ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ԵՎ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑԱԿԱՆ
ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱՆԵՐԻ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ՄԵԹՈԴՆԵՐԸ ՕՏԱՐ ԼԵՉՈՒՆԵՐԻ
ԴԱՍԱԺԱՄԵՐԻՆ.....8

2.1 Օտար լեզվի դասավանդման համար ժամանակակից կրթական և մեթոդական
համալիրների վրա հիմնված տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաների
կիրառման հնարավորությունները 8

2.2 Տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաների կիրառման եղանակներն
ու տեխնիկան օտար լեզուների դասերին 9

2.3 Նորագույն տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ազդեցությունը և դերը սովորողի
հոգեբանական զարգացման գործում 10

Եզրակացություն..... 13

Գրականության ցանկ..... 15

Ներածություն

Տեղեկատվական նոր տեխնոլոգիաների կիրառման արդիականությունը թելադրված է, առաջին հերթին, կրթության զարգացման արդյունավետությունը բարձրացնելու մանկավարժական պահանջմունքով, մասնավորապես, ինքնուրույն ուսումնական գործունեության, հետազոտական գործունեության հմտությունների ձևավորման, ուսուցման նկատմամբ ստեղծագործական մոտեցման, քննադատական մտածողություն և նոր մշակույթի ձևավորելու պահանջմունքով: Անգլերենի դասավանդման մեջ նոր տեխնոլոգիաների կիրառումը պայմանավորված է ոչ միայն նորարարության ցանկությամբ, այդպիսի ուսուցումը թույլ է տալիս անհատական կենտրոնացված մոտեցում:

Վերջին տարիներին դպրոցում ավելի ու ավելի է բարձրացվում տեղեկատվական նոր տեխնոլոգիաների կիրառման հարցը: Մրանք ոչ միայն տեխնիկական նոր միջոցներ են, այլև դասավանդման նոր ձևեր ու մեթոդներ, նոր մոտեցում ուսումնական գործընթացին: Բայց հասարակության տեղեկատվական մշակույթի զարգացման ներկա փուլում մարդը ստիպված է «սովորել ողջ կյանքի ընթացքում»: Մարդկության կուտակած գիտելիքների հսկայական քանակությունը ստիպում է մեզ փնտրել ուսումնական գործընթացի կազմակերպման այլ մոտեցումներ: Սոցիալական զարգացման մեջ տեղեկատվության հիմնարար դերի գիտակցումը և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների աճի հսկայական տեմպերը անհրաժեշտություն են առաջացրել անհատի հատուկ տեղեկատվական մշակույթի ձևավորման համար:

Այսօրվա սովորողի համար, ով ապրելու է ապագայի տեղեկատվական հասարակության մեջ, համակարգիչը պետք է դառնա նրա կյանքի անբաժանելի մասը: Ուստի տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաների (ՏՀՏ) կիրառումը կրթական գործընթացում ժամանակակից դպրոցական կրթության հրատապ խնդիր է: Նոր սերնդի ուսուցիչները պետք է կարողանան հմտորեն ընտրել և կիրառել հենց այն տեխնոլոգիաները, որոնք լիովին համապատասխանում են որոշակի առարկայի ուսումնասիրության բովանդակությանը և նպատակներին, նպաստում են ուսանողների ներդաշնակ զարգացման նպատակներին հասնելուն՝ հաշվի առնելով նրանց անհատական առանձնահատկությունները:

Այսօր ՏՀՏ-ի կիրառումը դարձել է մարդկության առօրյա անբաժանելի մասը: Այնուամենայնիվ, մարդկանց վրա դրանց ազդեցությունը ռիսկի գործոնները դեռ ամբողջովին ուսումնասիրված չեն: Տեխնոլոգիաների ազդեցության մասին ամբողջական պատկերացում կազմելու համար պետք է համակողմանի ուսումնասիրել դրանց օգտագործման բոլոր կողմ և դեմ փաստարկները և ապա հասկանալ, թե ինչպես

Է տեխնոլոգիաների կիրառման վերաբերյալ մեր որոշումները ազդելու երեխաների զարգացման վրա:

Սույն աշխատանքի արդիականությունը պայմանավորված է տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կրթական գործընթացում (այդ թվում՝ օտար լեզվով) ներդնելու խնդրի անբավարար զարգացմամբ: Համեմատաբար վերջերս է սկսվել ուսումնական հաստատությունների համակարգչայնացումը, և ուսուցիչները բախվում են օբյեկտիվ գործոնների հետևանքով առաջացած մի շարք դժվարությունների, որոնց թվում է համակարգիչը որպես տեղեկատվության հետ աշխատելու միջոց օգտագործելու աշակերտների անբավարար ձևավորված կարողությունը:

Ուսումնասիրության օբյեկտը օտար լեզվի ուսուցման մեջ տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ներդրման (կիրառման) գործընթացը:

Ուսումնասիրության առարկան համակարգչային տեխնոլոգիաներն են և դրանց դերը հանրակրթական դպրոցում օտար լեզվի դասաժամերին:

Ուսումնասիրության նպատակը: Ուսումնասիրել տեղեկատվական և հաղորդակցական

տեխնոլոգիաների կիրառման հնարավորությունները օտար լեզվի ուսուցման մեջ և դերը սովորողի հոգեբանական զարգացման գործում: Սույն աշխատանքի նպատակն է բացահայտել համակարգչային տեխնիկայի դերը անգլերեն լեզվի հաջող յուրացման գործում: Այս նպատակին հասնելու համար անհրաժեշտ է լուծել հետևյալ խնդիրները.

- ցույց տալ համակարգչի դերը օտար լեզուների դասավանդման ժամանակակից հաղորդակցական տեխնոլոգիայի մեջ.
- բացահայտել օտար լեզուների դասերին համակարգչից և, մասնավորապես, ինտերնետ ռեսուրսներից օգտվելու եղանակների բազմազանությունը

Ուսումնասիրության խնդիրները:

- Ընդլայնել տեղեկատվության և հաղորդակցության տեխնոլոգիաների հայեցակարգը:
- Բացահայտել ՏՀՏ-ի օգտագործման հնարավորությունները:

**ՎՈՒԽ 1. ՕՏԱՐ ԼԵԶՎԻ ԴԱՍԱԺԱՄԻՆ ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ և
ՀԱՂՈՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱՆԵՐԻ ԿԻՐԱԾՄԱՆ
ՏԵՍԱԿԱՆ ՆԱԽԱԴՐՅԱԼՆԵՐԸ**

**1.1 Օտար լեզվի դասավանդման ժամանակ տեղեկատվական և հաղորդակցական
ժամանակակից տեխնոլոգիաների կիրառման կարևորությունը**

Ակտիվ անհատի ձևավորումն անհնար է առանց գիտելիքների յուրացման գործունեության: Շատ բան կախված է ուսուցչի հմտությունից: Ուսուցման ոչ ստանդարտ եղանակների կիրառումը բարձրացնում է օտար լեզվի նկատմամբ հետաքրքրությունը: Ուսուցիչը պետք է որոշ չափով շեղվի ստանդարտ դասից, ներմուծի մի նոր բան, որը կարող է ուշադրություն գրավել, ակտիվացնել սովորողների գործունեությունը, ստիպել նրանց մտածել, փնտրել, գործել: Վերջին տարիներին ավելի ու ավելի է բարձրացվում տեղեկատվական նոր տեխնոլոգիաների կիրառման հարցը: Դրանք ոչ միայն ժամանակակից տեխնիկական միջոցներ են, այլև դասավանդման նոր ձևեր ու մեթոդներ, նոր մոտեցում ուսումնական գործընթացի նկատմամբ:

Համակարգչային նոր տեխնոլոգիաները կյանքում օգտագործելու համարանհրաժեշտ է նոր մտածողություն, որը երեխայի մեջ պետք է դաստիարակել տարրական դասարաններից:

ՏՀՏ կիրառումը, մասնավորապես՝ օտար լեզուների ուսուցման մեջ էապես փոխել է մոտեցումներն այս առարկայի ուսումնական նյութերի մշակման հարցում: Համակարգչային ուսուցման ծրագրերի վրա հիմնված ինտերակտիվ ուսուցումը թույլ է տալիս ավելի լիարժեք կիրառել մեթոդական, դիդակտիկ, մանկավարժական և հոգեբանական սկզբունքների մի ամբողջ շարք, ուսուցման գործընթացը դարձնում է ավելի հետաքրքիր և ստեղծագործ, թույլ է տալիս հաշվի առնել յուրաքանչյուր սովորողի աշխատանքի անհատական տեմպը:

ՏՀՏ-ի գործնական կիրառումը ենթադրում է սովորողի ճանաչողական գործունեության նոր տեսակ, որի արդյունքը նոր գիտելիքների բացահայտումն է, սովորողների ճանաչողական ինքնուրույնության զարգացումը, գիտելիքների ինքնուրույն համալրման հմտությունների ձևավորումը, որոնումը և կողմնորոշումը տեղեկատվության հոսքում:

Տեղեկատվական հասարակության զարգացման ներկա փուլը ենթադրում է տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաների լայն կիրառում կրթության մեջ: Եվ սա պարզապես ժամանակի միտում չէ, դա հրատապ անհրաժեշտություն է, քանի որ.

- 1) դպրոցը չպետք է և չի կարող գերծ մնալ տեղեկատվականացման գործընթացից,
- 2) ՏՀՏ-ն նպաստում է ուսումնական գործընթացի ակտիվացմանը, քանի որ արագացնում է գիտելիքների փոխանցումը մեկ անձից մյուսին.
- 3) ՏՀՏ-ի օգտագործումն օգնում է բարելավել կրթության որակը, սովորեցնում է սովորողին ինքնուրույն ձեռք բերել անհրաժեշտ գիտելիքներ իր ողջ կյանքի ընթացքում և թույլ է տալիս նրան ավելի հեշտությամբ հարմարվել արագ փոփոխվող իրականությանը:

Օտար լեզվի դասավանդման խնդիրներից է սովորողի հեռավորությունն ուսումնասիրվող լեզվի երկրից: Նախկինում օտարալեզու հաղորդակցության ուսուցումը կառուցված էր այնպես, որ սովորողները ստիպված էին բեմադրել հաղորդակցությունը օտար լեզվով՝ դերային խաղերի, երկխոսությունների և այլնի միջոցով: ՏՀՏ-ի կիրառումը լուծում է այս խնդիրը: Ուսումնասիրվող լեզվի կրողների հետ շփումը դառնում է ավելի հեշտ և հասանելի, դառնում է տեսանելի և լսելի: Ստացված տեղեկատվությունը արդիական է և հավաստի: Այս ամենը մեծացնում է օտար լեզու սովորելու մոտիվացիան և նպաստում ուսումնական նպատակի իրականացմանը:

Օտար լեզվի դասաժամին ՏՀՏ-ի օգտագործումը նոր հեռանկարներ է բացում ուսուցման ավելի մեծ անհատականացման, զույգերով և խմբային աշխատանքի ձևերի լայն կիրառման համար (համացանցի միջոցով), իսկ կարդալու և գրելու ուսուցումը նոր նշանակություն է ձեռք բերում: ՏՀՏ-ի կիրառմամբ ուսուցումը ստանում է այլ բովանդակություն և այլ հեռանկարներ: Համացանցը հնարավորություն է տալիս անմիջական կապ հաստատել տվյալ լեզվով խոսողների հետ: Էլեկտրոնային փոստի նախագծերը նպաստում են միջմշակութային իրավասության ձևավորմանը և ժողովուրդների միջև փոխըմբռնման և բարեկամության ամրապնդմանը:

ՏՀՏ-ի կիրառումը նպաստում է ընդհանուր կրթական հմտությունների զարգացմանը, ինչպիսիք են «կրթական գործունեության մեջ ոչ ստանդարտ ուսումնական առաջադրանքներ դնելու կարողությունը և, միևնույն ժամանակ, դրանց լուծման ոչ կարծրատիպային ուղիներ գտնելը» [3], քանի որ Բացի «ճանաչողական լայն շարժառիթներից (հետաքրքրություն գիտելիքի նկատմամբ), սովորողները զարգացնում են և կրթական և ճանաչողական մոտիվները (հետաքրքրություն գիտելիքի ձեռքբերման ուղիների նկատմամբ)»:

Տեղեկատվական և հաղորդակցական նոր տեխնոլոգիաները պետք է նպաստեն «ավելի լավ աշխարհի ստեղծմանը, որտեղ յուրաքանչյուր մարդ կշահի կրթության, գիտության, մշակույթի և հաղորդակցության ձեռքբերումներից»: ՏՀՏ-ները մեծ

ագդեցություն ունեն կրթության վրա, քանի որ դրանք «բացում են ուսուցման և դասավանդման բոլորովին նոր ուղիներ»:

Համակարգչային տեխնիկայի կիրառումը դպրոցական ուսուցման պրակտիկայում պետք է հիմնված լինի ընդհանուր դիդակտիկ սկզբունքների վրա, որոնցից հիմնականներն են.

- «պարզից բարդ» սկզբունքը. օգտագործվող տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաների տարրերի աստիճանական բարդացում.
- երեխաների տարիքային առանձնահատկությունները, նրանց լեզվական հմտությունների աստիճանը հաշվի առնելու սկզբունքը.
- ուսուցման անհատականացման և տարբերակման սկզբունքը.

Այսպիսով, համակարգչային տեխնոլոգիաների ներդրումը նախադրյալներ է ստեղծում ուսումնական գործընթացի ակտիվացման համար: Դրանք գործնականում թույլ են տալիս օգտագործել հոգեբանական և մանկավարժական զարգացումները, որոնք ապահովում են գիտելիքների մեխանիկական յուրացումից անցում դեպի նոր գիտելիքներ ինքնուրույն ձեռք բերելու կարողության յուրացում: Համակարգչային տեխնոլոգիաները նպաստում են սովորողների անձնական որակների բացահայտմանը, պահպանմանն ու զարգացմանը:

Ակնհայտ է, որ օտար լեզուների դասավանդման ոլորտում համակարգչային տեխնոլոգիաների կիրառման թեման համեմատաբար վերջերս դարձել է մասնագետների համապարփակ ուսումնասիրության առարկա, աչքի է ընկնում դրա արդիականությունն ու արագ զարգացումը:

Համացանցի ավելի ու ավելի բազմազան ռեսուրսները, ինչպես նաև սկավառակների վրա մեծ թվով ուսումնական նյութերի հայտնվելը խնդիր են դարձնում ուսումնական գործընթացում դրանց օգտագործման հնարավորություններն ու առանձնահատկությունները ուսումնասիրելը:

1.2 Ժամանակակից տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաների տեսակները և դրանց ներկայացվող պահանջները

Տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաների միջոցներ են համարվում ծրագրային ապահովումը, ծրագրակազմը, ապարատային և տեխնիկական միջոցները և սարքերը, որոնք գործում են միկրոպրոցեսորների, համակարգչային տեխնոլոգիաների, ինչպես նաև տեղեկատվության հեռարձակման, տեղեկատվության փոխանակման, հավաքագրման, արտադրության գործողություններ ապահովելու ժամանակակից միջոցներ և համակարգեր, տեղեկատվության կուտակում,

պահպանում, մշակում, փոխանցում և տեղական և գլոբալ համակարգչային ցանցերի տեղեկատվական ռեսուրսների հասանելիության հնարավորություն:

Ուսումնական գործընթացում առավել հաճախ օգտագործվող ՏՀՏ գործիքները ներառում են.

- 1) համակարգչի և մուլտիմեդիա պրոյեկտորի միջոցով ցուցադրված էլեկտրոնային դասագրքեր և ձեռնարկներ,
- 2) էլեկտրոնային հանրագիտարանները և տեղեկատուները,
- 3) թեստավորման ծրագրեր,
- 4) ինտերնետի կրթական ռեսուրսներ,
- 5) DVD և CD սկավառակներ նկարներով և նկարագարողումներով,
- 6) տեսա-ձայնային սարքավորումներ,
- 7) հետազոտական աշխատանք և նախագծեր,
- 8) ինտերակտիվ տախտակ:

Մեթոդիստները առանձնացնում են ՏՀՏ գործիքների մի քանի դասակարգումներ. Համաձայն առաջին դասակարգման՝ կրթական համակարգում օգտագործվող բոլոր ՏՀՏ գործիքները կարելի է բաժանել երկու տեսակի՝ ապարատային (համակարգիչ, տալիչ, սկաներ, տեսախցիկ, տեսախցիկ, աուդիո և վիդեո ձայնագրիչ) և ծրագրային ապահովում (էլեկտրոնային դասագրքեր, թեստային միջավայրեր, տեղեկատվական կայքեր, ինտերնետ որոնման համակարգեր և այլն):

ՏՀՏ ոլորտում ներկայումս տեղի ունեցող բեկումը մեզ ստիպում է վերանայել ճանաչողական գործունեության տեղեկատվական աջակցության կազմակերպման հարցերը: Այսպիսով, ՏՀՏ գործիքների երկրորդ դասակարգումը թույլ է տալիս դիտարկել կրթական գործունեության մեջ տեղեկատվական տեխնոլոգիաների օգտագործման հնարավորությունները.

**ՉԼՈՒԽ 2. ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ԵՎ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑԱԿԱՆ
ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱՆԵՐԻ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ՄԵԹՈԴՆԵՐԸ ՕՏԱՐ ԼԵԶՈՒՆԵՐԻ
ԴԱՍԱԺԱՄԵՐԻՆ**

**2.1 Օտար լեզվի դասավանդման համար ժամանակակից կրթական և մեթոդական
համալիրների վրա հիմնված տեղեկատվական և հաղորդակցական
տեխնոլոգիաների կիրառման հնարավորությունները**

Ներկայումս Կրթության արդիականացման տարածաշրջանային համապարփակ ծրագրի իրականացման կապակցությամբ կրթության ոլորտում զգալի փոփոխություններն ազդել են նաև դպրոցում օտար լեզվի դասավանդման վրա: Մասնավորապես, կրթական գործընթացում ինտենսիվորեն ներդրվել են մանկավարժական և տեղեկատվական և հաղորդակցական նոր տեխնոլոգիաներ, օգտագործվում են թվային կրթական ռեսուրսներ:

Համակարգիչների, էլեկտրոնային նյութերի, դասագրքերի, հանրագիտարանների առկայությունը թույլ է տալիս նոր մակարդակի բարձրացնել ուսումնական գործընթացը: Ժամանակակից պայմաններում ուսուցչից պահանջվում է հասկանալ մարդու վարքագծի առանձնահատկությունները, մեթոդների կիրառումը, որոնք հիմնված են աշակերտների անհատական հատկանիշները հաշվի առնելու վրա:

Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների հայտնվելը հնարավորություն է տալիս անհատականացնել ուսուցումը դասընթացի տեմպերի և խորության առումով: Նման տարբերակված մոտեցումը մեծ դրական արդյունք է տալիս, քանի որ պայմաններ է ստեղծում յուրաքանչյուր աշակերտի հաջող գործունեության համար՝ առաջացնելով ուսանողների մոտ դրական հույզեր և դրանով իսկ ազդում նրանց սովորելու մոտիվացիայի վրա:

Անգլերենի պրոֆիլի մակարդակով ուսուցման մեջ ՏՀՏ-ի օգտագործումը իրականացվում է մի քանի ոլորտներում. 1) ՏՀՏ կրթական գործունեության մեջ, 2) ՏՀՏ արտադասարանական գործունեության մեջ, 3) սեփական էլեկտրոնային կրթական ռեսուրսների մշակում, 4) օտար լեզուների ուսուցիչների մանկավարժական հմտությունների կատարելագործումը, 5) փորձի փոխանակում շրջանի, քաղաքի եւ մարզի ուսուցիչների հետ :

ՏՀՏ-ն կրթական գործունեության մեջ ներառում է պատրաստի համակարգչային ծրագրերի կիրառում. ուսումնական միջոցների վերապատրաստման ծրագրեր. ծրագրեր, որոնք զարգացնում են ուսանողների քերականական և բառապաշարային գիտելիքները. ծրագրեր, որոնք զարգացնում են սոցիալ-մշակութային իրավասությունը, ինչպես նաև

սեփական համակարգչային թեստերի և թվային այլ ռեսուրսների ստեղծում : Բացի այդ այն ներառում է Ինտերնետ ռեսուրսների օգտագործումը դասարանում, առցանց դասերի և թեստերի անցկացում, ուսանողների նախագծային գործունեություն՝ դասերի թեմաներով պրեզենտացիաների ստեղծում. համացանցում նյութերի որոնում՝ նախագծի վրա աշխատելու համար: Հնարավորություն է տալիս սովորողներին մասնակցել մասնակցությունը հեռավար օլիմպիադաներին և մրցույթներին:

2.2 Տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաների կիրառման եղանակներն ու տեխնիկան օտար լեզուների դասերին

Անգլերենի դասավանդման հիմնական նպատակը դպրոցականների հաղորդակցական մշակույթի ձևավորումն ու զարգացումն է, անգլերենի գործնական տիրապետման ուսուցումը: Ուսուցչի խնդիրն է ակտիվացնել յուրաքանչյուր աշակերտի գործունեությունը ուսումնական գործընթացում, ստեղծել իրավիճակներ նրա ստեղծագործական գործունեության համար: Ժամանակակից պայմաններում, հաշվի առնելով սովորողների մեծ և լուրջ հետաքրքրությունը տեղեկատվական տեխնոլոգիաների նկատմամբ, այս հնարավորությունը կարող էք օգտագործել որպես անգլերենի դասերին մոտիվացիա զարգացնելու գործիք: Համակարգիչը թույլ է տալիս որակապես փոխել ուսանողների գործունեության նկատմամբ վերահսկողությունը՝ միաժամանակ ապահովելով ճկունություն ուսումնական գործընթացի կառավարման հարցում: Այստեղ շատ կարևոր է ուսուցչի դերը: Ուսուցիչը դասի համար ընտրում է համակարգչային ծրագրեր, դիդակտիկ նյութ և անհատական առաջադրանքներ, օգնում է ուսանողներին աշխատանքի ընթացքում, գնահատում նրանց գիտելիքներն ու զարգացումը: Համակարգչային տեխնոլոգիաների օգտագործումը ստիպում և թույլ է տալիս տեղեկացված ընտրել ուսուցման լավագույն տարբերակը: Համակարգչի օգտագործումը որպես տեղեկատվության հետ աշխատելու գործիք շատ բազմազան է և բազմազան: Անգլերեն լեզվի առարկայի առանձնահատկությունը որոշում է համակարգչի ակտիվ և պատշաճ օգտագործումը դասարանում: Անգլերենի դասավանդման բովանդակության առաջատար բաղադրիչը խոսքի գործունեության տարբեր տեսակների ուսուցումն է՝ լսել, կարդալ, գրել և խոսել: Համակարգչի օգնությամբ հնարավոր է լուծել լեզվի ասպեկտների դասավանդման հիմնական լեզվաբանական խնդիրները, տարբեր տեսակի խոսքային գործունեության հմտությունների և կարողությունների ձևավորումը:

Քերականություն դասավանդելիս - ընկալունակ քերականական հմտությունների ձևավորում. արդյունավետ քերականական հմտությունների, հիմնականում գրավոր

խոսքի ձևավորում. թեստային ծրագրերի հիման վրա քերականական հմտությունների ձևավորման մակարդակի վերահսկում, քերականության ավտոմատացված հղումներ, քերականական սխալների հայտնաբերման համակարգեր:

Բառապաշար դասավանդելիս - կարդալու և լսելու ընկալունակ բառապաշարի հմտությունների ձևավորում. արդյունավետ բառապաշարի, հիմնականում գրավոր խոսքի հմտությունների ձևավորում, թեստային և խաղային համակարգչային ծրագրերի հիման վրա բառապաշարային հմտությունների ձևավորման մակարդակի վերահսկում, ընդլայնել սովորողների բառապաշարը:

Ընթերցանություն սովորեցնելիս - բարձրաձայն կարդալու տեխնիկայի ուսուցում, կարդալու հմտությունների բարելավում, ընկալունակ բառապաշարի և քերականական ընթերցանության հմտությունների ամրապնդում, տեքստից տարբեր տեսակի իմաստային տեղեկատվության դուրսբերման հմտությունների տիրապետում, տեքստի վերլուծության տարբեր տեսակների ուսուցում, լեզվական դժվարությունները ինքնուրույն հաղթահարելու ունակության ձևավորում, վերահսկել ընթերցված տեքստի ճիշտությունը և խորությունը:

2.3 Նորագույն տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ազդեցությունը և դերը սովորողի հոգեբանական զարգացման գործում

Ժամանակակից հասարակության մեջ ակտիվորեն կիրառվող տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաները որոշակի ազդեցություն են ունենում ոչ միայն մարդու անձնական կարողությունների, այլ նաև նրա հոգեբանական վիճակի, վարքի և աշխարհայացքի վրա: Դա բացատրվում է նրանով, որ մեր աշխարհայացքը հիմնականում պայմանավորված և սահմանափակված է այն միջոցներով, որոնք մենք օգտագործում ենք մեր գործողության տարբեր տեսակների մեջ: ՏՀՏ-ի վրա հիմնված ուսուցման ընթացքում մարդը նոր միջոցների օգնությամբ յուրացնում է նոր կատեգորիաների, որոնք նոր պատկերացումներ են տալիս աշխարհի պատկերի մասին, որոնք հետագայում կանրադառնան նրա գործունեության այլ, ոչ միայն կրթական ոլորտներին: Կան տարբեր իրավիճակներ, որոնք որոշում են ՏՀՏ-ի ազդեցությունը սովորողի հոգեկանի վրա: Սա իհարկե, նաև անմիջական փոխազդեցություն է այս կամ այն տեղեկատվական տեխնոլոգիաների հետ կրթական և ճանաչողական գործունեության շրջանակներում: Բոլորին հայտնի է վիրտուալ իրականության տեխնոլոգիայի վրա հիմնված համակարգչային խաղերը: Թեև բազմաթիվ հետազոտություններ փաստում են, որ ովքեր գիտակցաբար սահմանափակում են համակարգչային խաղերը, բջջային հեռախոսները ունեն ավելի բարձր կրթական մակարդակ: Այն երեխաները, ովքեր չարաշահում են համակարգիչը, համակարգչային խաղերը, բջջային հեռախոսները ավելի դժվար են քնում,

գիշերները ավելի հաճախ են արթնանաում, մղձավանջներ են տեսնում: Տիպիկ օրինակ է ինտերնետ տեխնոլոգիաների օգտագործումը որպես կրթական գործընթացում հաղորդակցման միջոց, ինչը հնարավորություն է տալիս դրականորեն փոխակերպել մարդուն՝ հիմնվելով հաղորդակցման և ճանաչողական գործունեության, հենց ուսուցման ոճի վրա: Թեև պետք չէ մոռանալ, որ ՏՀՏ-ն ունի իր դրական և բացասական կողմերը: Դրական կողմերից է համակարգչային գործիքները կիրառատել դասալրոցեսին՝ ինչպիսիք են Kahoot, Quizizz, Socrative, LearningApps և այլն: Որոնց միջոցով դասերն անցնում են արդյունավետ և շատ հետաքրքիր: Նման գործիքների շնորհիվ բոլոր աշակերտները ստանում են իրենց արդյունքները, որը մոտիվացնում է սովորողին, հաջորդ խաղին բարելավել իր իսկ արդյունքը: Յուրաքանչյուր աշակերտի յուրաքանչյուր դասին ունեցած իր փոքրիկ հաջողությունները կբխեն նրանից, որ սովորողը սկսի հավատալ առարկա յուրացնելու իր ուժերին: Օրինակ «Kahoot» ծրագրով կարելի է պատրաստել տարբեր առարկայական հարցաշարեր, վիկտորինաների համար և դասի ընթացքում խաղալ աշակերտների հետ: Ի դեպ, հարցաշարերը աշակերտները կարող են պատրաստել խմբով, ինքնուրույն և խաղալ մեկ այլ խմբի աշակերտների հետ: Նման խաղերը դասը դարձնում են հետաքրքիր և բազմաբովանդակ: Նաև նշեմ, որ այսպիսի գործիքների օգտագործումը շատ դրական ազդեցություն ունի աշակերտի կամ սովորողի հոգեբանության վրա: Նրանք ոգևորվում են, ուրախանում, դառնում են պայքարող, ինքնավստահ, սկսում են հավատել, որ կարող են, միայնց լինեն օգնական: Երբ հավատում ես, որ կարող ես, երբեմն անհնարինը դառնում է հնարավոր: (Ջեֆ Փեթթի գլուխ 5 Մոտիվացիա, էջ 6) Kahoot, Quizizz, Socrative, Google Forms առցանց գործիքները համաժամանակյա, առցանց եղանակով գիտելիքների ստուգման գործիքներ են: Փորձեմ ներկայացնել, թե ինչպես եմ 4-րդ դասարանում «Cinderella» հեքիաթի միջոցով երեխաների մոտ առաջացրել հետաքրքրություն անգլերեն լեզվի նկատմամբ և նպաստել բանավոր խոսքի զարգացմանը և նաև ինչպես է դասին կիրառվող էլեկտրոնային գործիքը անդրադարձել աշակերտի կամ աշակերտների հոգեբանության վրա: Դասի նպատակը՝ բանավոր խոսքի զարգացման համար անհրաժեշտ մոտեցումները ներկայացնել հաղորդակցման համար առաջարկվող առաջադրանքները: Աշակերտները դիտեցին հեքիաթը, այնուհետև նրանց հստակ բացատրվեց նոր բառերը, դրանք ավելի լավ յուրացանելու համար մի առաջադրանք տրվեց, որը կազմված է <<LearningApps>> գործիքով, գտնել բառի ճիշտ հայերեն թարգմանությունը: Ապա տրամադրեցի տվյալ հեքիաթի աուդիո հղումը, որպես տնային աշխատանք: Նրանց հատկացվեց ժամանակ անհատապես նախապատրաստվելու համար: Հատկացված ժամանակահատվածում կարդացին, դիտեցին, ունկնդրեցին և յուրացրին դերակատարմանը իրենց խոսքերը:

Այնուհետև, դառնալով փոքրիկ դերասաններ, ներկայացրեցին հեքիաթից որոշակի

հատվածներ: Երեխաների մոտ հաջողությամբ ստացվեց նոր բառերի կիրառումը և խոսքի հաղորդակցման մեջ տարրերի, ժեստերի, հայացքի և ինտոնացիային ճիշտ արտահայտումը: Էլեկտրոնային խաղը անդրադարձավ շատ լավ աշակերտների հոգեբանությանը, հստակ տեսանելի էր նրանց ոգևորությունը, ակտիվությունը, և այս ամենը դասին հաղորդեց մի ուրիշ երանգ, հասկանալ է, որ անժխտելի փաստ է, որ ուսուցում կապված է խաղի հետ: Համապատասխան դասին ընտրված համապատասխան ցանկացած էլեկտրոնային խաղ աշակերտներին սովորեցնում է, ուրախացնում, դասը էլ ավելի հետաքրքիր է դառնում բոլոր աշակերտների համար: Համացանցի լուրջ բացասական կողմերից մեկը այն է, որ այստեղ չի վերահասակվում ինֆորմացիան, չկա տարիքային սահմանափակումներ ու արգելքներ: Համացանցը լի է անորակ և չնշգրտված ինֆորմացիաններով, էրոտիկ բնույթի նկարներով ու տեսանյութերով, որոնք կարող են կլանել ո՛չ միայն աշակերտների այլ նաև դեռահասների, պատանիների ու երտասարդների մոտ կախվածություններ են առաջանում սոցիալական ցանցերից, որոնք դարձել են հաղորդակցման այլընտրանքային ձևեր ծանոթության և շփման հասանելի միջոցներ: Միաժամանակ, համակարգչի և համացանցի ազդեցությունը երեխայի հոգեկան զարգացման վրա բացասական հետևանքներ կարող է ունենալ: Նախ համակարգչի առջև շատ ժամանակ անցկացնելու արդյունքում երեխաների մոտ ընդհանուր թուլություն և հոգնածություն է դրսևորվում, քնի խանգարումներ: Բացասական հետևանքները կարող են իրենց հետքը թողնել հոգեկան գործընթացների վրա (մասնավորապես երեխայի հիշողությունն է վատանում, դպրոցում դասերի ժամանակ դժվարությամբ են կենտրոնացնում ուշադրությունը, հասկանում ու դատողություններ անում), հոգեվիճակների, անձնային հատկությունների ձևավորման վրա, միջանձնային հարաբերությունների ոլորտում: Առավել շատ են հանդիպում հուզական խաթարումները, դրդապատճառային ոլորտի ձևավորման բացասական միտումները՝ կապված ինֆորմացիոն ներգործության հետ:

Եզրակացություն

Օտար լեզվի ուսուցման դեպքում ՏՀՏ կիրառումը ուսումնական գործընթացը տեղափոխում է բոլորովին նոր մակարդակ: Ուսուցչի աշխատանքում ՏՀՏ-ի օգտագործումը օգնում է ձևավորել և պահպանել սովորողների օտար լեզու սովորելու կայուն մոտիվացիա. բարձրացնել ուսումնական գործընթացի ինտենսիվությունը. բարելավել գիտելիքների որակի վերահսկումը, ընդլայնել աշակերտների հորիզոնները: ՏՀՏ օգտագործումը զգալիորեն բարելավում է ներկայացման որակը և հարստացնում ուսումնական գործընթացի բովանդակությունը, հնարավորություն է տալիս լեզվի վրա աշխատել սովորողների համար հարմար տեմպերով: Այնուամենայնիվ, ՏՀՏ-ն նախևառաջ նպատակ ունի օգնելու ուսուցչին ավելի արդյունավետ իրականացնել կրթական գործունեությունը, այլ ոչ թե փոխարինել նրան: Համակարգչային տեխնոլոգիաները միայն գործիք են, և ուսանողների կողմից օտար լեզվի իմացության յուրացման արդյունավետությունը կախված է նրանից, թե որքանով է մանկավարժորեն նպատակահարմար և ուսուցողական գործունեության ընթացքում դրանց օգտագործումը:

ՏՀՏ գործնական կիրառումը կարող է նպաստել կրթության որակի բարձրացմանը: Այնուամենայնիվ, ուսուցման համակարգչայնացումը չի նշանակում նոր միջոցի պարզ ներդրում արդեն կայացած գործընթացում, անհրաժեշտ է նախագծել նոր ուսումնական գործընթաց՝ հիմնված ժամանակակից հոգեբանական և մանկավարժական տեսության վրա: Տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաները հանդիսանում են նյութի ներկայացման միջոց, ինչպես նաև վերահսկող գործիք: Նրանք ապահովում են նյութի բարձրորակ ներկայացում և օգտագործում տարբեր հաղորդակցման ուղիներ (տեքստ, ձայն, գրաֆիկական, հպում և այլն): Նոր տեխնոլոգիաները հնարավորություն են տալիս անհատականացնել ուսումնական գործընթացը դասընթացի տեմպերի և խորության առումով: Նման տարբերակված մոտեցումը մեծ դրական արդյունք է տալիս, քանի որ պայմաններ է ստեղծում յուրաքանչյուր աշակերտի հաջող գործունեության համար՝ առաջացնելով ուսանողների մոտ դրական հույզեր և դրանով իսկ ազդում նրանց սովորելու մոտիվացիայի վրա: Ուսունասիրությունները ցույց են տալիս, որ նորոգույն տեղեկատվական տեխնոլոգիաները կարող են ունենալ սովորողի կյանքում և՛ լավ և՛ վատ ազդեցություն: Պետք է ճիշտ կարողանալ օգտագործել ՏՀՏ-ն թե՛ դասին, թե՛ կյանքում: Ճիշտ օգտագործման դեպքում արդյունքը միշտ լավ է լինելու: Սովորողի հոգեբանության զարգացման գործընթացում միշտ ունենալու է դրական ազդեցություն:

Եթե մենք այսօր ի վիճակի լինենք հասկանալու այս փոփոխությունների բնույթն ու միտումները, գուցե և կարողանանք կայացնել մեր երեխաների ապագայի հետ կապված լավագույն վճիռները: Ժամանակակից տեխնոլոգիաների ճնշման տակ կատարվող մանկան

հոգեբանության փոփոխությունները առաջիկայում կարող են հանգեցնել լուրջ հետեւանքների թե՛ երեխաների, թե՛ նրանց ծնողների համար: Այդ խնդրով անհրաժեշտ է զբաղվել այսօր, հոգուտ ապագայի, հոգուտ երեխայի: Հոր Երանելին շեշտում է, որ Տերն է զավակներ տալիս (Հոր 1.22): Արդ, մենք պատասխանատու ենք աստվածային այդ մեծագույն պարգևի համար, և հարկ է երեխաներին չգայրացնելով և չհուսահատեցնելով, ըստ աստվածային պատվիրանի (Կող.3.21), բացատրելով հեռու պահել վատ սովորություններից:

Գրականության ցանկ

1. Абалуев, Р.Н. Интернет-технологии в образовании: Учебно-методическое пособие. Ч. 3. / Р.Н. Абалуев, Н.Г. Астафьева, Н.И. Баскакова, Е.Ю. Бойко, О.В. Вязавова, Н.А. Кулешова, Л.Н. Уметский, Г.А. Шешерина. – Тамбов: Изд-во ТГТУ, 2002. – 125 с.
2. Апатова Н.В. Информационные технологии в школьном образовании.- М.: изд-во РАО., 1994.- 228 с.
3. Денисова, Ж. А. Мультимедийная презентация языкового материала как методический прием [Текст] / Ж. А. Денисова, М. К. Денисов // Иностранные языки в школе – 2008. - №3. – С. 20-27.
4. Дмитриева, Е.И. Дидактические возможности компьютерных телекоммуникационных сетей для обучения иностранным языкам // Иностранные языки в школе. - 1997. - №4. - С. 22-26.
5. Кужель А.Н. Использование персонального компьютера в изучении иностранных языков / А.Н. Кужель, Т.И. Коваль // Новые информационные технологии обучения в учебных заведениях Украины: Научно-методический сборник: - вып.8: Педагогика / Редкол.: И.И.Мархель (гл. Ред.) И др. - Одесса: Печать, 2001. С. 58-60.
6. Молянинова О.Г. Мультимедиа в образовании (теоретические основы и методика использования): Монография. -Красноярск: Изд. КрасГУ. 2002. 300
7. Образование в эпоху новых информационных технологий (методические аспекты) /Под ред. Т.П. Воронина, В.П. Кашицина, О.П. Молчанова. - М.: Издательство "Информатик", 1995. - 224 с.
8. Чашко С.М. Компьютерная поддержка преподавания английского языка в средних учебных заведениях / С.М. Чашко // Освіта – 2003.-№11-12.– С.19-22.